

Halachic Debates of Current Events

BY DOVID LICHTENSTEIN

Shooting Down a Hijacked Plane: Killing a Few to Save the Lives of Many

BACKGROUND

The devastating tragedy of 9/11 introduced to the world a frightening new form of terrorism – the use of hijacked planes as torpedoes to blow up skyscrapers and murder everyone inside. The dreadful prospect of another 9/11-style attack gives rise to the difficult and ever-so-painful moral and halachic question of whether a hijacked plane may be blown up to save civilians in the targeted building.

QUESTIONS TO CONSIDER

 If it is certain that the hijackers are steering the plane toward a building, would it be permissible, forbidden, or obligatory to fire a missile at the plane, killing the innocent passengers on board for the sake of saving the lives of the people down below? What do you think?

KILLING TO SAVE A LIFE, AND THE **RULE OF "MAI** CHAZIS"

The following Gemara establishes the principle that a Jew may not kill another Jew, even to save his own life.

Talmud Bavli Sanhedrin 74a

What is the source that [one must give up his life] rather than commit murder? It is pure logic, as can be seen in the following story: A man once came to Rabbah with a predicament: "My landlord recently came to me and demanded, 'Kill so-and-so, or else I'll kill you!' [Should I kill the person, or should I let myself be killed?]" [Rabbah responded:] "Let him kill you, rather than commit murder yourself. Who says that your blood is any redder than his? Maybe his blood is redder than yours!"

רוצח גופיה מנא לן? – סברא הוא. דההוא דאתא לקמיה דרבה, ואמר ליה: אמר לי מרי דוראי זיל קטליה לפלניא, ואי לא – קטלינא לך. – אמר ליה: לקטלוך ולא תיקטול. מי יימר דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא דהוא גברא סומק טפי.

SEE THIS ORIGINAL PAGE OF TALMUD ON THE NEXT PAGE

The Gemara explains that the reason why one may not kill to save his own life is mai chazis d'dama deedach sumak t'fei. Loosely translated, this means that one may not assume his own blood is "redder" - that is, more valuable - than that of his fellow. Killing another person to save one's own life reflects the belief that one's own life is worth more. Since no person has the right to make such an evaluation, the Torah forbids rescuing oneself at the expense of another person's.

QUESTIONS TO CONSIDER

- What are the implications of this line of reasoning for our initial question about shooting down a hijacked
- Can you think of any cases where this rule of "Mai Chazis" may not apply? In what situations might you be allowed to kill others in order to save yourself?

רב פפא אמר. הא דקתני אחותו יש לה קנס במפוחה קאמר דבת קנסא נמי היא ולהצילה לא ניתן דהא אינה מקפדת: אביי אמר. לעולם

באנוסה וכגון דיכול המציל להציל באחד מאבריו של זה שלא ניתן להורגו מעמה ור' יונמן בן שאול היא: ויכול. הנרדף או הרואהו להציל

באחד מאבריו ולא הציל אלא בנסטו נהרג עליו: במלום שבמיחם. שהוא מתכוון להרוג את חבירו והכה את האשה הכתוב מדבר: דכסיב

ואם אפון יהיה. ואי לא מתכוין להרוג דשוגג הוא אמאי מקטיל אלא לאו ש"מ במתכוין וסחם רוצח ניתן להצילו בנפשו כדאמרינן לעיל (ענ.) וזה

עין משפט נר מצוה

ער. בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

מסורת הש"ם

בה א מיי׳ פ״א מהלי רוצה הלכה יג סמג לארון קסא טוש"ע ח"מ סי' תכה סעיף א: גר ב מיי' פ"ח מהלי חובל ומזיק הלכה יב קמג עשין ע טוש"ע ח"מ סימן ב ומיי שם פלי יגו:

ד [מיי׳ שם הלי יד]: בז הוז חמיי פ״ה מהלי יסודי התורה הלכה א ז ג סמג עשין ה טוש"ע י"ד סי קנו סעיף ח:

מוסף רש"י

ויכול להצילו. ויכול הנרדף להציל עלמו, באחד מאבריו. של כודף כגון לקטע רגלו, ולא הציל. אלא הרגו (דעיד נו.) במצות שבמיתה הכתונ שהיה מתכרין להרוג את חבירו (דקחן עם דכתיב ואם אסוז יהיה. שמתה החשה, ונחת נפש תחת נפש. ואע״פ שלו נמכוין אלא ואשמעינן נמכוין להרוג אם זה והרג את זה חייו (כתובות לג. וכעי"ז לקמ עמ.). מתחייב בנפשו הרא, ברדיפה זו ואפילו אי הורגו, דמנן ואלו נימנ להציל בנפשו הרודף אחו מבירו להרגו, תשלומין וחיוב מיתה באי כממד עונשין מן הדין. מדי ק"ו, דיני ממונות ומלוו עשה והלכות עבודה ופסול אבל לא אוהרות ועונשי (חגיגה יא:). בפרהסיא יש חילול השם, שיולא לחוי ולמידין ממנו לחלל בקדושו כשם (ע"ו כו:). באמר בכל מאדך. יחמו החביב שבהן וכל שכן שחינ **סכיכ** (יומא פב. פסחים כה.). לכך נאמו בכל מאדך. מן החכיו עליך (ברכות סא:) לפ שלפעמים שוה חביי ופעמים שוה חביב, לכן הוצרכו שניהן לומר אהו את בוראך יותר מן החביי כאשר יקום. נגערי המאורסה לתיב (יומא פב.) וכי מה למדנו מרוצח כאנ למטור את כאונם דקאמר ליה קרא אין לנערו חטא מות כי כאשר יקוו איש, דמשמע כי היכי דהתו אונם פטור הכי נמי פטורי לעיל עג.) **שְהוּח כמשפו** הרולת כן משפט הדבר הזו ויומא פב.) והלה פירש כו אונם פטור כדכתיב ולנערו לה מעשה דכר (פטחי כה:). הרי זה בא ללמי ונמצא למד. חלה משמי ונמצא שנכחב כאן ללמו הימנה, כלומר נמלא א איתקוש ותרוייהו ילכ חאמר כרולח כנערה שניה שויו. כמו וישעיה כד) והי כעם ככהן, ולא נאמר והי **העם ככהן** ופסחים כה: מה נערה המאורסה

שלא יהא ממונו חביב עליו. דמדניתן להצילו בנפשו כל בממונו: דניתן עונשין מן הדין. לא דמי לעונשין מן הדין דאפליגו בה אביי ורבא לקמן בפ׳ הנשרפין (ד' עו.) (ב) כדפרישית בפרק ד' מיתות (ד' נג: ד"ה השמא) והא דאילטריכא לעיל חד למעוטי עבודת כוכבים היינו נמי למאן דאמר עונשין ומ״ד אין עונשין הוה משני חד למעוטי בהמה דדמי לעריות ואידך איידי דכחיב נער כתיב נמי נערה:

רב פפא אמר במפותה ודברי הכל אביי אמר ביכול להציל באחד מאבריו ורבי יונתן בן שאול היא דתניא יירבי יונתן בן שאול אומר ירודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו ויכול להצילו באחד מאבריו ולא הציל נהרג עליו מאי מעמא דרבי יונתן בן שאול דכתיב יוכי ינצו אנשים (יחדו) וגו' ייוא"ר אלעזר יבמצות שבמיתה הכתוב מדבר דכתיב יואם אסון יהיה ונתתה נפש תחת נפש ואפ"ה אמר רחמנא ולא יהיה אסון ענוש יענש אי אמרת בשלמא יכול להציל באחד מאבריו לא ניתן להצילו בנפשו היינו דמשכחת לה דיענש כגון שיכול להציל באחד מאבריו

אלא אי אמרת יכול להציל באחד מאבריו נמי ניתו להצילו בנפשו היכי משכחת לה דיענש דילמא שאני הכא דמיתה לזה ותשלומין לזה (4) לא שנא "דאמר רכא רודף שהיה ירודף אחר חבירו ושיבר את הכלים בין של נרדף ובין של כל אדם פטור מאי טעמא מתחייב בנפשו הוא יונרדף ששיבר את הכלים של רודף פטור של כל אדם חייב של רודף פטור שלא יהא ממונו חביב עליו מגופו של כל אדם חייב שמציל עצמו בממון חבירו יורודף שהיה רודף אחר רודף להצילו ושיבר את הכלים בין של רודף בין של גדדף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין שאם אי אתה אומר כן נמצא אין לך כל אדם שמציל את חבירו מיד הרודף: אבל הרודף אחר בהמה: תניא רשב"י אומר העובד עבודת כוכבים ניתן להצילו בנפשו מק"ו ומה פגם הדיום ניתן להצילו בנפשו פגם גבוה לא כל שכן יוכי עונשין מן הדין קא סבר עונשין מן הדין תניא רכי אלעזר ברבי שמעון אומר המחלל את השבת ניתן להצילו בנפשו סבר לה כאבוה דאמר עונשין מן הדין ואתיא שבת יבחילול יחילול מעבודת כוכבים א"ר יוחנן משום ר"ש בן יהוצדק נימנו וגמרו בעליית בית נתזה בלוד הכל עבירות שבתורה אם אומרין לאדם עבור ואל תהרג °יעבור ואל יהרג חוץ מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים ועבודת כוכבים לא והא תניא יא"ר ישמעאל מנין שאם אמרו לו לאדם עבוד עבודת כוכבים ואל תהרג מנין שיעבוד ואל יהרג ת"ל יוחי בהם "ולא שימות בהם יכול אפילו בפרהסיא תלמוד לומר יולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי אינהו דאמור כר"א יידתניא ר"א אומר יואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמר בכל נפשך ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר בכל מאדך גילוי ערות ושפיכות דמים כדרבי דתניא שרבי אומר יכי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה וכי מה למדנו מרוצח מעתה הרי זה בא ללמד ונמצא למד מקיש רוצח לנערה המאורסה מה נערה המאורסה ניתן להצילו בנפשו אף רוצח ניתן להצילו בנפשו ומקיש נערה המאורסה לרוצח מה רוצח יהרג ואל יעבור אף נערה המאורסה תהרג ואל תעבור רוצח גופיה מנא לן סברא הוא דההוא דאתא לקמיה "דרבה ואמר ליה אמר לי מרי דוראי זיל קטליה לפלניא ואי לא קטלינא לך אמר ליה לקטלוך ולא תיקטול מי יימר דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא דהוא גברא סומק מפי כי אתא רב דימי א"ר יוחנן לא שנו אלא שלא בשעת גזרת המלכות י אבל בשעת גזרת המלכות 9 אפי' מצוה קלה יהרג ואל יעבור כי אתא רבין א"ר יוחנן אפי' שלא בשעת גזרת מלכות 🤊 לא אמרו אלא בצינעא 'אבל בפרהסיא אפי' מצוה קלה יהרג ואל יעבור מאי מצוה קלה אמר רבא בר רב יצחק יאמר רב אפילו

מיתה ענוש יענש דמי ולדות: אי אמרם בשלמא וכו'. כגון שיכול הרואה להציל באחד מאבריו דהוא לא ניתן להורגו הלכך אין כאן מיתה ויענש: הלה הי המרת וכו'. המחי יענש הה רודף הוא וניתן להציל בנפשו: דילמא שאני הכא. להכי משלם ואע"ג לודאיכא לד מיתה משום דמיתה לזה ותשלומין לוה המיתה והתשלומין אינן באין לו ע"י אדם אחד שהמיתה באה עליו בשביל חבירו שהיה מריב עמו והתשלומין דבעל האשה הן דאיניש דעלמה הוה הלכך לה מיפטר מתשלומין דהאי משום חיוב מיתה דמיחייב אאידך: לא שנא. אם היה כאן חיוב מיתה אין חילוק להתחייב תשלומין בין שהמיתה באה עליו בשביל בעל התשלומין בין שבאה עליו בשביל אחר פטור: מחחייב בנפשו הוא. ברדיפה זו שהרי ניתן להליל בנפשו ואע"ג דכלים הללו של שאר כל אדם הן דמיתה לזה ותשלומין לזה פטור: ורודף שהיה רודף. אחר חבירו להורגו חה כודף אתכיו להצילו ושיבר את הכלים וכוי: סבר לה כאבוה. בעבודת כוכבים דעונשים מן הדין והדר יליף שבת בחלול חלול מעבודת כוכבים מחלליה מות יומת (שמות לא) ומזרעך לא תחן להעביר לחולך ולא חחלל (ויקרא ימ): נסוה. שם האיש: יעכור ואל יהרג. וחי בהסם ולא שימות בהס: חוץ מעבודת כוכבים וכו'. לקמן יליף

רודף היה שהיה מתכוין ואפ"ה כתיב

דמם לא יהיה אפון שאין כאן חיוב

ונקדשתי שמוסר נפשו על אהבת יולרו: ואהבם אם כ' אלהיך. משמע שלא תמירנו בעבודת כוכבים: לכך נאמר וכו'. כלומר תהא אהבתו חביבה לך יותר מכל החביב לך: מה רולח יהרג ואל יעבור. ואם אמר לו הוי רולח והרוג את הנפש ואם לאו הריני הורגו עי סוטה יע"ב סום׳ ד"ה יהרג ואל יעבור: סברם הוא. שלא תדחה נפש חבירו דאיכא תרתי אבוד נשמה ועבירה מפני נפשו דליכא אלא

לה: בפרהסיא. לקמן (ע"ב) מפרש כמה

פרהקיה: לא פחללו. בפרהקיה חיכה

חלול השם ולריך לקדש את השם וזהו

חדא אבוד נשמה והוא לא יעבור דכי אמר רחמנא לעבור על המצות משום וחי בהם משום דיקרה בעיניו נשמה של ישראל והכא גבי רולח כיון דסוף סוף איכא איבוד נשמה למה יהא מותר לעבור מי יודע שנפשו חביבה ליולרו יותר מנפש חבירו הלכך דבר המקום

לא ניתן לדחות: מרי דוראי. אדון עירי ונכרי הוה: מאי חזים דדמא דידך סומק טפי. מי יודע שיהא דמך חביב ונאהט ליולרך יותר מדם חבירך

הלכך אין כאן לומר וחי בהם ולא שימות בהם שלא התיר הכתוב אלא משום חביבות נפשם של ישראל להקב"ה וכאן שיש אבוד נפש חבירו לא ניתן דבר המלך לדחות שלוה על הרציחה: ואפילו מלום קלה יהרג ואל יעבור. שלא ירגילו העובדי כוכבים להמריך את הלבבות לכך: ערקתה

רותף אחריה שינילנה ממנו בנפשו של רודף, כדכמיב ואין מושיע לה, הא אם יש מושיע לריך להושעה בכל אשר יכול אפילו בהריגמו, אם אין יכול להציל באחד מאבריו יהרגנו ושם ובעריז יומא פב.). מה רוצח יהרג ואל יעברו עכשיו שיש כאן ישראל נהרג והמלוה בעילה, למה ייטב בעיני המקום לעבור על מלומו, למה ייטר בעק מבינ בליי ויות מדם מבירה נעשים ונפש אנודה פסחים שם) מי יאמר שנסשך חביבה לפני המקום יותר משל זה. דילמא ש בעשיו שיש אנודה ונפשים ונפש אנודה (פסחים שם).

א) (לעיל מ.], ב) לקמן עט. מובות לג., ג) ועת"ש 'קמן עט. על הגליון), יבה ועי' חוס' כתובות ל: בד"ה רב אשיו, ה) ולעיל נד. ושם נפמן], ו) [ע"ז מוז. ז) יותה פה. ע"ו כו: נד., ק) ברכות קח: פקחים נה. יומא פב., ט) [לעיל עג. ש"כן. י) ובכל המחומות כ) להעביר את ישראל מדתם לעבודת כוכבים. נקעת שמדן, ב וויקכח (מ) וויקכח (מ) וויקכח כבן, כ) בס"ח: ונרחה,

תורה אור השלם ו. וכי ינצו אנשים ונגפו אשָה הָרָה וִיצאוּ יִלְדִיהָ ולא יהיה אסון ענוש יענש כאשר ישית עליו בַּפְלְלִים: שמות כא כב 2. ואם אָסוֹן יִדְיֵיה וְנֶתַתָּה נפש תחת נפש:

שמות כא כג 3. ושְׁמַרְתָּם אָת הַשְּׁבָּת בי קרש הוא לכם מחלליה מות יומת כי ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה:

שמת לא תַּתַן 4. וּמִזַּרְעָךְ לֹא תַתַּון לְהַעָבִיר לִמֹלֶךְ וְלֹא תחלל את שם אלהיף

5. ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתִם הָאָדָם וְחִי בָּהֶם אנִי 6. ולא תחללו את שם קרשי ונקדשתי בתוך בני ישראל אני יי 1214

7. ואַהבת אַת ייַ אַלהיך בַּכָל לַבָּבֶךְ וּבַכָּל נַפְשׁךְ ובכל מאדה: דברים ו ה 8. וֹלְנָעֵרְ לֹא תִעֲשָׁה דְבר אַין לְנַעָרְ חֵטָא מָות כִּי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כּן

גליון הש"ם במ' יעבור ואל יחרג חוין.

הגהות הכ"ח

(א) גם' ומשלומין לדה נ"ב עי׳ לעיל דף ט ע״ב ובב״ק דף כג ע"ל כמומ': (ב) תום' ד"ה קסבר וכו' כדמפרש נפרק ארנע

KILLING ONE TO SAVE MANY

Consider the following source from the Talmud Yerushalmi. What would the rule of Mai Chazhis say that the townspeople should do?

Talmud Yerushalmi Terumos Ch. 8

A *beraissa* (Tannaitic source) taught: If a group of travelers encounters a group of gentiles who say, "Hand over one of your group to be killed, otherwise we'll kill you all!" – **they should not hand anyone over**, even if it means they will all be killed.

If the gentiles specify a **specific individual**, however, like Sheva Ben Bichri, they **should** give him over to save their own lives.

Reish Lakish said: This halachah only applies **if he is liable to the death penalty**, as was the case by Sheva Ben Bichri.

Rabbi Yochanan [argued,] saying: This halachah is true even if the individual is **not** liable to the death penalty [as long as he is singled out by the gentiles]...

תני סיעות בני אדם שהיו מהלכין בדרך פגעו להן גוים ואמרו תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותו ואם לאו הרי אנו הורגים את כולכם אפי׳ כולן נהרגים לא ימסרו נפש אחת מישראל ייחדו להן אחד כגון שבע בן בכרי ימסרו אותו ואל ייהרגו א״ר שמעון בן לקיש והוא שיהא חייב מיתה כשבע בן בכרי ורבי יוחנן אמר אף על פי שאינו חייב מיתה כשבע בן

The Talmud Yerushalmi above presents a debate between Rabbi Yochanan and Reish Lakish that seems very relevant to our discussion. **Reish Lakish** maintains that if an enemy demands to be given a person to kill – even if the enemy specifies a particular person by name – the townspeople may **not** save their lives by handing that person over. However, there is **one exception**, which is "any case similar to that of Sheva ben Bichri." Who was Sheva ben Bichri?

Sefer Melachim (The Book of Kings) tells a story about a man named Sheva ben Bichri who led a failed revolt against King David. Sheva sought refuge from David's forces in the town of Avel Beis Ma'acha. Yoav, David's general, demanded that the townspeople hand him over. According to Reish Lakish, the people of Avel Beis Ma'acha were **allowed** to hand over Sheva ben Bichri **because he was guilty of treason and thus deserving of death**. Barring such exceptional circumstances, however, a town may **not** hand over a person for the enemy to kill, even if the enemy demands specifically that person by name.

Rabbi Yochanan disagrees, permitting the townspeople to hand over a specified individual in **all** cases. Presumably, his logic is that **since the individual will be killed regardless of whether or not the townspeople give him over**, the townspeople might as well hand him over, thereby at least saving the rest of the city.

SUMMARY: Can one hand over a person who is singled out by the enemy to be killed, in order to save the lives of their fellow townspeople?

Reish Lakish: If he is liable to the death penalty – Yes. Otherwise – No.

Rabbi Yochanan: Yes, under all circumstances.

QUESTIONS TO CONSIDER

How does this disagreement apply to our initial question about shooting down the hijacked plane? Would Reish Lakish allow shooting down the plane? Would Rabbi Yochanan?

At first glance, it would seem that the question of torpedoing a hijacked plane hinges on this very dispute. According to **Rabbi Yochanan**, although the passengers on the plane are innocent, by allowing them to stay alive, it will be threatening the lives of the hundreds or thousands of people in the targeted skyscraper. Therefore, it seems that Rabbi Yochanan would say that the plane **must** be destroyed. Since the passengers on the plane will die in any case, they are viewed just like the man specified by the enemy in Rabbi Yochanan's case, whom the townspeople are commanded to give over to the enemy in order to save their own lives.

Reish Lakish disagrees with this ruling and **forbids killing innocent people in the plane** to spare others – even if those passengers would be killed no matter what.

Who does the halachah follow? Rabbi Yochanan or Reish Lakish? Unfortunately, **halachic authorities do not have a clear consensus.** Both opinions are cited by the Rama (Rabbi Moshe Isserlis, 1520-1572) in his comments on the Shulchan Aruch, leaving this debate unresolved.

THE OPINION OF REISH LAKISH

UNDERSTANDING However, it is possible that a deeper understanding of Reish Lakish's opinion can shed further light on our decisions. The Kessef Mishna levels a powerful question against Reish Lakish's view, in light of the Gemara in Sanhedrin quoted above.

> If a town has the choice of handing over one specified individual to be killed, or refusing to act and letting the entire town (including that individual) get wiped out by the attackers, "Mai Chazis" should dictate handing over the individual and saving the town. In light of this reasoning, the Kessef Mishna asks: How could Reish Lakish advocate the opposite, letting additional people be killed rather than just handing over the one person demanded?

Kessef Mishneh Commentary to Hilchos Yesodei HaTorah 5:5 Rabbi Yosef Karo (1488–1575)

One can respond by saying that Reish Lakish felt the **true source** that it is forbidden to commit murder to protect a life is **not** merely the logic of Mai Chazis, but rather an **oral** tradition handed down that such is the halachah... hence, one may not commit murder even in cases where the logic of "Mai Chazis" may permit it...

ואפשר לומר דס"ל לר"ל שמ"ש דבש"ד סברא הוא אינו עיקר הטעם דקבלה היתה בידם דש״ד יהרג ואל יעבור אלא שנתנו טעם מסברא להיכא דשייך אבל אין ה"נ דאפילו היכא דלא שייך האי טעמא הוי דינא הכי דיהרג ואל יעבות

To answer this question, the Kessef Mishneh suggests that according to Reish Lakish, the rationale of Mai Chazis is not the real reason that one may not murder to save a life; rather, this law was transmitted through an oral tradition and is therefore relevant even when the reasoning of "Mai Chazis" does not apply.

There are also grounds to suggest an alternative answer to Kessef Mishna's question. It is possible that the entire dispute between Rabbi Yochanan and Reish Lakish has nothing at all to do with "Mai Chazis." Rather, they are discussing a more general prohibition against assisting an enemy by handing over a fellow Jew to be killed. Thus, even if an argument could be made to permit handing over a fellow Jew on the grounds of pikuach nefesh (saving human lives), it is nevertheless forbidden due to a separate prohibition against assisting enemies bent upon killing Jews.

QUESTIONS TO CONSIDER

- Review: What are two possible reasons why Reish Lakish would forbid handing over a person who is requested by enemies, even though he will be killed regardless?
- How might the second reason impact our question about the permissibility of shooting down hijacked planes?

This analysis directly affects the question concerning a hijacked airplane. In such a case, the terrorist enemies are not demanding any action on our part, and thus there is no issue of assisting them. Rather, there is simply the question of whether we may kill a small number of people who are bound to die anyway in order to save a larger number of people, and action on our part would actually prevent the terrorists from achieving their complete goal. It seems clear that this would be permissible, and would lead us to say the plane can and should be shot down in order to save the people in the building below.

OF CHAYEI SHA'AH (SHORT-TERM SURVIVAL)

CONSIDERATIONS However, before permitting shooting down the hijacked plane, there is another consideration that we must take into account. Shooting down the plane will cause the passengers to die several minutes earlier than they would have, had we let the plane continue towards its target. Allowing the plane to continue flying grants the passengers an additional few minutes of life.

QUESTIONS TO CONSIDER

Should the existence of these extra moments of life preclude us from shooting down the plane?

This issue is the subject of a debate among the halachic authorities: The Shevus Yaakov (3:75) tries to answer this question based on a Gemara:

Talmud Bavli Avodah Zarah 27b

Rava said: If a person is dangerously ill, but still might be healed on his own, he should not get medical assistance from an idol-worshiper [lest the idolworshiper kill him while pretending to heal him]. If, however, he will certainly die in any case, then he should get medical attention from the idol-worshiper [since he has nothing to lose].

The Gemara asks: But [even if he will certainly die,] doesn't he stand to lose out on a few moments of life [because the idolater might kill him a few moments earlier than he would have died naturally from his illness]?

The Gemara responds: Yes, but we are not concerned for a few moments of life. Proof for this is the Biblical story of the four lepers [found in Kings 7:1-20]... [The lepers decided to risk their lives by entering an enemy camp to find food, rather than dying out of starvation a little later.]

אמר רבא א״ר יוחנן, ואמרי לה אמר רב חסדא אמר ר' יוחנן: ספק חי ספק מת – אין מתרפאין מהן, ודאי מת – מתרפאין מהן. מת, האיכא חיי שעה! לחיי שעה לא חיישינן. ומנא תימרא דלחיי שעה לא חיישינן? דכתיב: אם אמרנו נבוא העיר והרעב בעיר ומתנו שם, והאיכא חיי שעה! אלא לאו לחיי שעה לא חיישינן.

SEE THIS ORIGINAL PAGE OF TALMUD ON THE NEXT PAGE

The Gemara establishes that although it was considered dangerous to seek medical treatment from idolaters (as they were regarded as potential murderers), it was permissible to seek medical treatment from them for a terminal illness. Since the patient in any event is certain to die, he may risk his life by seeking treatment from a dangerous physician.

In reaching this conclusion, the Gemara applies the rule of: I'chayei sha'ah lo chaysheenan – meaning, we do not take into account the short-term survival that one potentially forfeits by taking this risk, as this brief period of life is insignificant.

Based on this Gemara, the Shevus Yaakov proves that short-term survival is not deemed halachically equivalent to long-term survival, and in some respects is even considered insignificant.

QUESTIONS TO **CONSIDER**

Can you think of a rejection of this proof?

It is possible to distinguish between the Gemara's ruling in Avoda Zarah and our case of a hijacked plane. In Avoda Zarah, the Gemara addresses the question of whether an individual may put his own short-term survival at risk for the sake of his own possible long-term survival. In such a case, it indeed stands to reason that the prospects of long-term survival warrant risking the patient's own short-term survival. The hijacked plane case, however, expresses the question of whether one's own long-term survival overrides another person's short-term survival, and the answer, in principle, might be that it does not.

That said, the Chazzon Ish and most halachic authorities do agree with the ruling of the Shevus Yaakov and view short-term survival as relatively insignificant in making these decisions. Once the enemy singles out a particular person for execution, there is no difference whether he would otherwise be killed immediately or at some future point.

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

עין משפמ נר מצוה

רולח ושמירת נפש הלכה ט סמג לאוין מה

טוש"ע י"ד סימן קנה סעיף א: לח ג מיי פ״ה מהלכות יסודי התורה הלכה ב סמג עשין ה טיש"ע י"ד סימן קט סעיף א: לם ד מיי פייב מהלי רולח הלכה ט סמג לאוין מה טוש"ע י"ד סימן

קנה סעיף א:

רבינו חננאל

שאין מתרפאין מהן אם שואלין אותו ואמר לו סם ל) רע לך מותר דאמר כי היכי דשאיל לדידי שאל נמי לרופא אחר ולא אתי לאורועי נפשיה: אמר רבב״ח אמר רבי יוחנז חולה ספק חי ספק מת אין מתרפאין מהן. ודאי מת מתרפאין. לחיי שעה לא חיישינן. ויתן אדם עם המיניז ל) ואין מתרפאין מהן ואפילו לחיי שעה ומעשה בבן דמא בן אחות רבי שמעאל שהכישו נחש ורא יעקב איש כפר (סמא) [סכניא] לרפאותו ולא הניחו רבי ישמעאל דסבר אע"ג דכתים וחי חני מילי בצנעא אבל בפרהסיא לא דתניא היה רבי ישמעאל אומר מנין שאם אומרים לו לאדם עבוד עבודת כוכבים ואל תהרג שיהרג ואל יעבור ת"ל וחי בהם ולא שימות בהם יכול אפיי בפרהסיא ת״ל ולא תחללו את שם קדשי. ופרקינן הא דתניא אין מתרפאין מהז אפילו לחיי שעה איש כפר (סמא) [סכניא] שהיה מין. ומאי טעמא דמינות משכא ומשום הכי אסור לשאת ולתת עמהן. אמר רבי יוחגן כל

א) נראה דצ"ל עם זה יפה לך וקס זה רע לך. ב) פי' כופרין.

סבר. העובד כוכבים: שיולי קא משייל. האי ישראל מדלא בעי לאיתסי מנאי לא סמיך עלי ושיולי קא משייל לנסותי אם אומר לו אמת: ספק חי ספק מת. חולי שאם לא ירפאנו רופא ספק יחיה ספק ימות אין מתרפאין מהן דעובד כוכבים ודאי קטיל ליה ומוטב

שינית אולי יחיה: ודאי מם מסרפאין. היכא דידעינן שאם לא ירפאנו ימות ואין כאן ישראל לרפאותו מתרפאין מהן דעובד כוכבים מאי עביד ליה הא בלאו הכי מיית ושמא ירפאנו העובד כוכבים: חיי שעה. שהעובד כוכבים ממהר להמיתו ושמא יום או יומים יחיה: אם אמרנו נכוא העיר. בארבעה אנשים מלורעים כתיב. אם אמרנו גבוא העיר והרעב בעיר ומתנו שם ואם ישבנו פה ומתנו ועתה לכו ונפלה אל מחנה ארם אם יחיונו ונחיה ואם ימיתנו ומתנו: [והאיכא חיי שעה. וסופו למות כאן: יעקב איש כפר מכניה. כדחמרן של בפרק קמח (דף יו.): מקרא מן התורה. לקמיה מפרש ליה: עד שילתה נשמתו. במותר: וילתה נשמקך בטהרה. במותר: ופורן גדר. עובר על דברי חכמים ישכנו נחש והיה יכול להתרפאות ולהנצל ולחיות שאילו נשכו היה יכול להתרפאות ולחיות: חוים דרבנן לית ליה הסוסם כלל. שאם נשכו נחש בשביל שעבר דברי חכמים חייב מיתה: מאי הוה ליה. להביה: בפרהסיה. יש חילול השם שיולה [לחוץ] ולמידין ממנו לחלל בקדושת השם: כל מכה שמחללין עליה את השבת. דהיינו מכת סכנה אבל שאין בה סכנה מתרפאים ולית ליה דרב יהודה דאפילו ריבדא דכוסילתא לא מסי (ב):

משאיל לאיניש אחרינא ואתא ההוא גברא לאורועי נפשיה אמר יירבא א"ר יוחנן ואמרי לה אמר רב חסדא אמר ר' יוחנן "ספק חי ספק מת אין מתרפאין מהן ודאי מת מתרפאין מהן 🕫 מת האיכא חיי שעה לחיי שעה לא חיישינן ומנא תימרא דלחיי שעה לא חיישיגן דכתיב יאם אמרגו גבוא העיר והרעב בעיר ומתנו שם והאיכא חיי שעה אלא לאו לחיי שעה לא חיישינן מיתיבי לא ישא ויתן אדם עם המינין ואין מתרפאין מהן אפילו לחיי שעה יימעשה בבן דמא בן אחותו של ר' ישמעאל שהכישו נחש ובא יעקב איש כפר סכניא לרפאותו ולא הניחו ר' ישמעאל וא"ל ר' ישמעאל אחי הנח לו וארפא ממנו ואני אביא מקרא מן התורה שהוא מותר ולא הספיק לגמור את הדבר עד ישיצתה נשמתו ומת קרא עליו ר' ישמעאל אשריך בן דמא שגופך מהור ויצתה נשמתך במהרה ולא עברת על דברי חביריך שהיו אומרים יופורץ גדר ישכנו נחש ישאני מינות דמשכא דאתי למימשך בתרייהו אמר מר לא עברת על דברי חביריך שהיו אומרים ופורץ גדר ישכנו נחש איהו נמי חויא מרקיה יחויא דרבגן דלית ליה אסותא

כלל ומאי ה"ל למימר נוחי בהם פולא שימות בהם ור' ישמעאל יהני מילי בצינעא אבל בפרהסיא לא דתניא ייהיה רבי ישמעאל אומר מנין שאם אומרים לו לאדם עבוד עבודת כוכבים ואל תהרג שיעבוד ואל יהרג ת"ל וחי בהם ולא שימות בהם יכול אפילו בפרהסיא ת"ל יולא תחללו את שם

ומיתה ז) מידן: לא חיישינן. הואיל כדלקמן: איהו נמי חויא טרקיה. ע"י זה ולחוים דרבנן נמי לה ניחוש על דברי חכמים לא תעלה לו רפואה וימות אם היה מתרפא מנשיכה זו סופו למות על ידי נשיכת חביריו שעובר על לדמא למימר מאי מקרא היה רוצה

גליון הש"ם תום' ד' וא"ת איהו נכוי. עייו תשובת רשד"ם חיו"ד סימן

מסורת הש"ם

א) ול"ל רבהן, ב) [מוקפ׳

דחולין פ"ב ה"ו], ג) שילתה נשמחו במוחר כל"ל ר"מ,

ד) (שכח קי.], ד) לקמן נד.

יומא פה: הנהדריו עד...

ו) [סנהדרין עד.], ז) בס"א

מתלמידי ישו כדאמרינו.

ע) בס"א נוסף: ישו

י) ווע"ע תום׳ שכת קי. ד"ה

מויאן, כ) דאמר מר כצ"ב

ר"מ, ל) ניעי' תוספות לקמן

נד. ד"ה הא בלנעא ותוספות

כתובות יע. ד"ה דאמרן,

תורה אור השלם

ו. אם אמרנו נבוא העיו

וְהָרְעָב בְּעִיר וְמִתְנוּ שְׁם

ואם ישכנו פה ומתנו

ועתה לכו ונפלה אל

מחנה ארם אם יחינו

2. חפר גומץ בו יפול

3. ושמרתם את חקתי

ואָת משפטי אשר יעשה

אֹתֶם הָאָדֶם וְחֵי בָּהֶם אַנִּי

4. ולא חחללו את שם

קדשי ונקדשתי בתוך בני

ישראל

מקדשכם:

ופרץ גדר ישכנו נחש:

מלכים ב ז ד

נחייה ואם ומתנו: מלכ

הגהות הב"ח מתרפאין מהן ודאי מת מתרפאין מהן האיכא חיי שעה: (ב) רש"י ד"ה כל מכה וכו׳ לא מתסיגן מינייהו הק"ד: (ג) תום ד"ה חוים וכו' פ"ה שכל העובר. נ"ב לריך לומר שלא היה לפניו פרש"י שלנו ועיין פי' דבור זה בשו"ת דברי ריבות סימן רי"ג

מוסף רש"י ת"ל ולא תחללו. בפרהסיא איכא חלול השם ולריך לקדש את השם חהו ונהדשתי. שמוסר נפשו על **מֿהבת יולכו** (סנהדרין עד.).

לחיי שעה לא היישינן. והם למתרינן ביומם (קף פה.) מפקחין עליו את הגל בשבת לחוש לחיי שעה אלמא חיישינן דאיכא למימר דהכא והתם עבדינן לטובתו דהתם אם לא תחוש ימות והכא אם תחוש ולא יתרפא מן העובד כוכבים ודאי ימות וכאן וכאן שבקינן הודאי למיעבד הספק: לא ישא ויתן עם המינים. פי׳ להאריך עמהס סבר שיולי משאיל לו כי היכי דמשאיל לו

בדברים פן ימשכוהו: שאני מינות

דמשבא. לכאורה משמע דאפי׳ מרופא

מומחה שמתרפאין מהן מ"מ מן

המינין אסור להתרפאות שום חולי

וא"ת דהא לקמן (דף כח.) בשמעתין

ר' אבהו קיבל סמא מן יעקב מינאה

י"ל דאף במינים לא אסרו אלא

ברפואה שמזכיר בה שם עבודת

כוכבים ואומר שהעבודת כוכבים

מועלת לכך ובהא ודאי אתי לאמשוכי

ואסור כי ההיא דירושלמי דהכא מעשה

בר"ח בן דמה בן החותו של רבי

ישמעאל שהכישו נחש ובא יעקב איש

כפר סכניה שמו לרפהותו בשם רבוש)

ולא הניחו רבי ישמעאל וכן אם

אמר הרופא אפילו אינו מין קח

ממים של עבודת כוכבים פלונית או

מעלים שלפני עבודת כוכבים אסור

כדאמרינן פרק כל שעה (פסחים דף

כה.) בכל מתרפאין חוך מעלי אשירה

ואור"י דמיירי כגון שאומר לו שאותם

מים או אותם עלים מועילין ולא אחרים

כגון ע"י שד שמטעהו כי לפעמים יש

כח ביד שדים להטעות כדי לטרדם

כדאיתא לקמן פרק ר' ישמעאל (דף

נה.) דההוא בית עבודת כוכבים דכי

הוה מינוף עלמא ולא אתי מיטרא

מיתחזי בחילמה והמר שחוטו לי גברה

ושחטו ליה ואחי מיטרא אבל בשאינו

תולה תועלת בהם יותר מאחרים אלא

שאומר לו הבא לי מים או עלים מותר

להביא אף מעבודת כוכבים והכי איתא

בירושלמי בפרק שמונה שרנים בכל

מתרפאין חוץ מעבודת כוכבים עד

שאמר לו הב לי עלין מעבודת כוכבים אבל אמר לו הב לי עלין סמס מביא קדשי אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחגן יכל מכה שמחללין עליה את לו עליו של עבודת כוכבים והא דאמרינו השבת אין מתרפאין מהן ואיכא דאמרי אמר רבה בר בר חנה אמר ר"י כל בירושלמי ר' יונה הוה נמרמורין ואייתי ליה מן זכרות דחווי ולא שתה אייתין לר' אבא ושתה א"ר מנא אילו הוה ידע ר' אבא מן הן הויין לא הוה שתי אמר רב הונא מתניתין נמי אמרה כן אין מתרפאין בגלוי עריות התם נמי מיירי שאומר אותו דבר יועיל ולא אחר: הדויא דרבגן דדית דיה אסותא. (ג' פ״ה שכל העובר על דברי חכמים חייב מיחה וא"מ איהו נמי לא הוי אסומא י"ל דמעיקרא פריך הכי °איהו נמי חויא טרקיה ולמה לא הניחו ר' ישמעאל להתרפאות שהרי אם ישכנו פעם אחרת יתרפא גם ממנה ומסיק חויא דרבנן דלית ליה אסותא איתו ישכנו ולא יתרפא עוד ומוטב שימות בנשיכת נחש זה זכאי בלא פרילת גדר ואל ימות חייב בפרילת גדר»: יכוד אפידו בפרחסיא ת"ד ודא תחדדו את שם קרשי. ומיהו רבנן פליגי עליה דר' ישמעאל בפרק בן סורר (סנהדרין דף עד.) ואמרי דבפרהסיא אפי׳ מצוה קלה יהרג ואל יעבור ובצנעא יש חילוק בין עבודח כוכבים לשאר מצוח דבשאר מצות יעבור ובעבודת כוכבים יהרג ולר׳ ישמעאל אין שום חילוק דבצנעא בכולן יעבור ואל יהרג ובפרהסיא בכולן יהרג ואל יעבור ומעשה דבן דמא פרהסיא הוה ולפיכך לא הניחו רבי ישמעאל ולפי זה נוכל לומר דהא דעבד ליה יעקב מינאה לר' אבהו לקמן בשמעחין ודף כח.) לנעת הוה ובשחלתות דרב אחאי (פרשת וארא) פוסק כרבנן דר׳ ישמעאל וכן מוכח סוגיא דתלמודא פ"ב דכתובות (דף יט.) דאמר רבא מי איכא מידי דאילו אתו עדים לקמן לאמלוכי אמרינן להו חתומו שקר ואל תהרגו סדאמרינן אין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש אלא עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים והיינו כרבנן דאי כר' ישמעאל אי בלנעא אפי' עבודת כוכבים נמי ואי בפרהסיא אפי' שאר עבירות נמי לא אבל קשיא דרבא גופיה אמר לקמן פרק ר' ישמעאל (דף נד.) הכל היו בכלל לא מעבדם כשפרט לך הכתוב וחי בהם יצא אונס והדר כחוב לא תחללו ואפי באונס כאן בצועא כאן בפרהסיא משמע אחאן לר' ישמעאל וצייעי ואם רצה להחמיר על עצמו אפי׳ בשאר מצות רשאי כמו ר' אבא בר זימרא דירושלמי שהיה אצל עובד כוכבים א"ל אכול נבלה ואי לא קטלינא לך א"ל אי בעית למיקטלי קטול ומחמיר היה דמסחמא בצנעא הוה: כל מכה שמחדלין עדיה את השבת אין מתרפאין מהן. ופ"ה ופליג אדרב יהודה דאתר לעיל אפי ריבדא דכוסילחא לא מתסיט מינייהו וקשה דלעיל כי פריך מרב יהודה למאי דמפרש ריפוי ממון אין בו סכנה ותסיק ממון בהמתו נפשות גופו והיינו דרב יהודה ה"ל לאתויי על מתני' מילחא דר' יותנן דמפליג בין שיש בו סכנה לאין בו סכנה וה"ל למפרך ולרב יהודה מאי איכא למימר אלא לאו שמע מינה דליכא מאן דפליג עליה דרב יהודה לכך נראה לר"מ דודאי לא פליגי ור' יוחנן איירי בחולה וביש בו סכנה כגון מכה שמחללין עליה את השבת אין להתרפאות מהן כי לא מרעי נפשייהו בה כי אם ימות דמלי לאשתמוטי ולומר מסוכן היה וכי אין בו סכנה מותר להתרפאות ואף כשאינו מומחה דודאי לא ימיתנו דלא מצי לאשתמוטי ואי קטלי מרעי נפשייהו אבל בברים כגון ריבדא דכוסילתא מיהא אסור שהעובד כוכבים מזיקו ואינו חושש כי לא מרע נפשיה אם ימיתנו שיאמרו העולם בודאי במיד הזיקו מפני שהיה שונאו וא"ח לעיל כי פריך מרב יהודה אמאי לא אוקי לה מתני׳ בחולה דאיכא לפלוגי בין אין בו סכנה ליש בו סכנה וכדקס"ד מעיקרא ממון אין בו סכנה נפשות יש בו סכנה ור' יהודה בבריא הוא דאיירי וי"ל דמשמע ליה דמתניתין מיירי בכל ענין בין בבריא בין בחולה ואי מוקמת ליה כדמעיקרא ריפוי ממון דשרי לא יהא אלא בחולה ואין בו סכנה אבל השחא דממון בהמתו ונפשות גופו איירי בכל ענין בין בבריא בין בחולה שיש בו סכנה אי נמי ניחא ליה לפרש מתניתין דהכא כההיא דנדרים (דף לח:) המודר הנאה מחבירו מרפאהו ריפוי נפשות אבל לא ריפוי ממון ומפרש החם (דף מא:) ממון בהמתו ונפשות גופו והחם ליכא לשנויי ממון אין בו סכנה נפשות יש בו סכנה משום דס"ל

CONCLUSION

Based on what we have seen, there is room to **allow** and even **require** shooting down a hijacked plane to protect the people in the targeted building.

- Several rishonim (medieval halachic authorities) accept Rabbi Yochanan's view that if townspeople are
 threatened by an enemy, they **should** hand over a wanted person, if it means that the rest of the town will
 be spared from death. Shooting down the plane would be another application of this ruling.
- Even Reish Lakish would likely allow shooting down the plane, since shooting down the plane **does not** involve the issue of actively assisting an enemy.
- The rationale of "Mai Chazis" (Who said your blood is redder than his?) is difficult to apply to the question of shooting down a hijacked plane, since it may not be a rule based in logic. If anything, "Mai Chazis" may be used to mandate killing the few passengers who would die in any case, in order to rescue the many civilians down below.

DISCLAIMER:

The views and opinions presented in this sourcesheet should not be taken as *halachah I'maaseh*. Before applying these halachos to real-life situations, one must consult with a competent halachic authority.